

Dekanens beretning

Det teologiske Fakultet forvalter en kulturarv: Den jødisk-kristne tradition. Hver på deres måde er lærere, studerende og TAP'er med til at fortolke denne tradition og føre den videre. Man kan ikke måle resultatet af et sådant arbejde i studietrinstilvækster. Men det er nu engang det middel den rådende økonomiske fornuft betjener sig af. Det betyder, at de studerende og de ansatte skal rende hurtigere og hurtigere. Holdene bliver større og større. Og der bliver mindre og mindre tid til forskning. Det har kulturarven faktisk ikke godt af! Men under de givne omstændigheder fortsætter fakultetet sit arbejde inden for rammerne af sine tre institutter.

Institut for bibelsk Eksegese arbejder med den sproglige, historiske, sociologiske og arkæologiske fortolkning af de grundlæggende bibelske tekster: Det gamle Testamente, som er skrevet på hebraisk, og Det ny Testamente, som er skrevet på græsk.

Ved Institut for Kirkehistorie forskes der i den kristne kirkes historie, særligt i høj- og senmiddelalderen, på reformationstiden, i 17.-19. århundrede og generelt i Den tredje Verden. En vigtig nyskabelse i tilknytning til instituttet er Center for Kunst og Kristendom, som ledes af en bestyrelse og har fået nedsat et repræsentantskab bestående af personer, der har berøring med centrets 4 forskningsområder: Billedkunst (Kalkmaleriregistranten), arkitektur, musik og digtning. På det sidste område arbejdes der videre med »Dansk Salmeregistrant«, og Kirkeministeriet har igen givet en bevilling til videreførelse af projektet.

På Institut for systematisk Teologi beskæftiger man sig med aktuelle tolkninger af kristendommen både i en økumenisk og i en dansk kontekst. Dogmatik, religionsfilosofi, etik og praktisk teologi er vigtige fagdiscipliner. Desuden har instituttet en særlig afdeling for Søren Kierkegaard-forskning med en udstrakt international servicevirksomhed. Som et nyt forskningsområde er kirkeretten med en adjungeret professor kommet til.

Teologi er ifølge sin natur et internationalt studium. De aktuelle internationaliseringsbestræbelser kommer derfor ikke bag på os. Fakultetets lærere publicerer og forelæser hyppigt i udlandet. Vi redigerer selv flere internationale tidsskrifter og skriftserier. Mange studerende har i årets løb været på studieophold i udlandet, og udover de regelmæssige internationale studiebesøg på Søren Kierkegaard-afdelingen, kommer et stigende antal studerende til os. Også interessen for de baltiske lande er af gammel dato hos os. Fakultetet har i forsommeren været vært for Den 30. baltiske Teologikonference, som samler deltagere fra alle de teologiske fakulteter rundt om Østersøen. Det ligger i forlængelse af vort internationale engagement, ikke mindst i Den tredje Verden, at Centret for Afrikastudier efter Konsistoriums beslutning tilknyttes fakultetet fra 1. juli 1992.

De ydre rammer for fakultetets virksomhed er uændrede i årets løb, men planlagte ombygninger i 1992 vil muliggøre en sammenlægning af flere af de spredte specialbiblioteker i Købmagergade-bygningen. EDB-kapaciteten er blevet stadig udbygget og opdateret.

Fakultetet har taget afsked med en professor i Det gamle Testamente og ansat en adjunkt i systematisk teologi og en i kirkehistorie, og ellers er staben uændret. Men fakultetet må med den største bekymring se på de stadige bevillingsnedsættelser, som truer med at splintre en række af dets ellers meget aktive forskningsmiljøer. For uden en blomstrende teologisk forskning er det ikke muligt at give vore dages studerende en kvalificeret indføring i den jødisk-kristne tradition.

Jens Glebe-Møller

Besvarelse af universitetets prisspørgsmål

Westergaard, Peter K.: Den sene Wittgensteins teologiske betydning (Teologi G, Guld).

Institut for bibelsk Eksegese

Forskningsvirksomhed:

Gammel Testamente

The w/j Suffix on Masculine Plural Nouns. En sprog-historisk artikel, der søger at vise, at den massoretiske teksts 3. pers. m. suffix på masc.pl./dual nomina er af sen dato (Frederick H. Cryer).

How to Kill a Dead Language. En diskussion af forskellige forsøg på at lave »systembeskrivelser« af bibelsk hebraisk (Frederick H. Cryer).

The Saul-David Narratives as Examples of Hellenistic History Writing. Disputatsoplæg, der søger at vise, at nogle af de tekster, som forskningen traditionelt har henregnet til Israels tidligste historie, i virkeligheden, både med hensyn til sprog og indhold, afspejler den historieskrivning, der fulgte i kølvandet på Alexander den Stores erobringer (Frederick H. Cryer).

Det førisraelitiske Palæstina. Bd. 1 i Biblische Enzyklopädie, som skal omhandle Palæstinas historie 3000-1200: De bibelske patriarker, Exodus, Moses (Internationalt projekt, ledet af prof. Walther Dietrich, Bern) (Niels Peter Lemche).

Syrian-Palestinian History – an Overview. Indgår i serien Civilizations of the Ancient Near East (Internationalt projekt under ledelse af prof. Jack M. Sasson, University of North Carolina, USA) (Niels Peter Lemche).

Fortolkning af Jobs Bog (Arne Munk).

Studier i Laurids Thuras Højsangsparafrase fra 1640 (Eduard Nielsen).

Forarbejde til en kommentar til Abrahams historie (Gen 11-25) (Eduard Nielsen).

Kommentar til 5. Mosebog. Indgår i serien Handbuch zum Alten Testament (Kommentaren afsluttet juni 1991) (Eduard Nielsen).

Udgravning på Tell el Fukhar, Jordan, 2. sæson, med efterfølgende behandling af fundresultater (John Strange, Magnus Ottosson, Flemming Gorm Andersen, Patrick McGovern og Helene Riihiahö) (John Strange).

Undersøgelse af skriftsynet igennem Den danske Bibels historie, således som det afspejler sig i bibeloversættelserne og i de kommentarer, der ledsager bibelteksterne.

Oplæg til licentiatafhandling, der, med udgangspunkt i centrale gammeltestamentlige tekster inden for et udvalg af officielle danske bibler, undersøger det skriftsyn, der ligger til grund for oversættelsens ordlyd, og som afspejles i kommenteringen af bibelteksten. Genstand for undersøgelsen er primært synet på forholdet mellem Det gamle og Det nye Testamente i dansk bibeltradition, og projektet sigter mod at beskrive brydningen mellem på den ene side det traditionelt-kirkelige syn på de gammeltestamentlige tekster ud fra en kristologisk forståelse og på den anden side et historisk syn på dem (Bodil Ejrnæs).

Ny Testamente

Afhandling om Paul and the Stoics: An Essay in Interpretation (Troels Engberg-Pedersen).

Tro, håb og køn. Studier i kønsaspektets betydning i Paulus' teologi (Lone Fatum).

Kommentar til Apostlenes Gerninger. Udarbejdelse af en kommentar, der skal indgå i Bibelselskabets kommentarserie (Geert Hallbäck).

Lærebog i Det nye Testamente. Lærebogen vil være specielt rettet mod seminariernes undervisning og vil indeholde afsnit om tidshistorie og fortolkningsteorier, men hovedvægten skal ligge på en gennemgang af de nytestamentlige tekst-typer set som udtryk for typiske konflikter i den tidlige kristendom, ikke mindst angående autoritetens legitimering (Geert Hallbäck).

Det gamle Testaments betydning i Det nye Testamente og i Oldkirken. En række nytestamentlige og andre oldkirkelige skrifter undersøges med henblik på den betydning og autoritet, hvormed Det gamle Testamente optræder deri (Mogens Müller).

Artikel om 2 Baruk (den syriske Barukapokalypse): Krise og kontinuitet i jødedommen efter 70 e.Kr. (Håkan Ulfsgård).

Kommentar til Åbenbaringsbogen (Håkan Ulfsgård).

Studier i evangeliernes lidelseshistorie (Niels Willert).

Udgivelse af en samling oldkirkelige prædikener (Niels Willert m.fl.).

En undersøgelse af jødisk identitet i hellenistisk-romersk tid med udgangspunkt i Filon fra Alexandria (Georg Græsholt).

De paulinske breves hermeneutik og argumentationsformer i forhold til jødiske skrifter fra den hellenistiske periode (Henrik Tronier).

Spørgsmålet om hermeneutisk kongruens mellem tekst og fortolkning i nyere Paulustilgange (Henrik Tronier).

Tværfaglig beskrivelse af bibelsk geografi. Det bibelske verdensbillede søges belyst gennem en sammenlignende fortolkning af Genesis kap. 10 og Jubilæerbogen kap. 8-9 (Geert Hallbäck og John Strange).

Redaktion af tidsskrifter m.v.:

Dansk Teologisk Tidsskrift (hovedredaktør Mogens Müller). Forum for Bibelsk Eksegesi III (redaktion Lone Fatum og Eduard Nielsen). Forum for Bibelsk Eksegesi IV (redaktion Mogens Müller og John Strange). Scandinavian Journal for the Old Testament (i redaktionen Frederick H. Cryer, Niels Peter Lemche og John Strange). Tekst og Tolkning (redaktion Niels Peter Lemche og Niels Hyldahl). Hellenismestudier og Studies in Hellenistic Civilization (medredaktør Troels Engberg-Pedersen). Ancient Philosophy (Reader: Troels Engberg-Pedersen).

Kongresdeltagelse og gæsteforelæsninger:

Lone Fatum deltog i ESWTR konference i Bristol i september som leder af et NT seminar; i november forelæste Lone Fatum på Nordisk Kvindeteologisk Konference i Oslo.

Niels Peter Lemche forelæste på SBL konferencen i Rom i juli måned.

Troels Engberg-Pedersen har gæsteforelæst ved Emory University i Georgia, USA, i marts, ved Helsinki Universitet i august, og ved SBL mødet i Kansas City, Minnesota i november. I oktober måned var han hovedopponent ved en disputatshandling i Trondheim.

Geert Hallbäck har afholdt en forelæsningsrække på Pastoral Homiletisk Kursus i Moss, Norge.

Formidlende virksomhed:

19.-22. juni afholdtes en international konference om Paul and his Hellenistic Background på Rolighed i Skodsborg med 39 deltagere fra USA, England og Norden. Konferencen blev ledet af Troels Engberg-Pedersen som medlem af styringsgruppen for forskningsinitiativet Hellenismen.

Bodil Ejrnæs er medlem af den af Det danske Bibelselskab nedsatte revisionskomite samt den gammeltestamentlige revisionsgruppe vedrørende den nye bibeloversættelse.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 13.

Professorer: Dr. theol. Niels Hyldahl, dr. theol. Niels Peter Lemche, dr. theol. Mogens Müller, dr. theol. Eduard Nielsen.

Docent: Dr. theol. John Strange, p.t. Prorektor.

Lektorer: Dr.phil. Troels Engberg-Pedersen, cand.

theol. Lone Fatum, cand.theol. Geert Hallbäck, cand. theol. Arne Munk.

Lektorvikar: Lic.theol. Frederick H. Cryer.

Eksterne lektorer: Teol.dr. Håkan Ulfsgård, cand. theol. Niels Willert.

Forskningsstipendiat: Cand.theol. Bodil Ejrnæs, cand.theol. Henrik Tronier.

Undervisningsassistenter: Cand.theol. Lars Brinth, mag.art. Ellen Wulff.

TAP: Antal årsværk: 1.

Lise Lock, Anne-Lise Pemmer.

Publikationer:

Engberg-Pedersen, Troels: The Stoic Theory of Oikeiosis: Moral Development and Social Interaction in Early Stoic Philosophy. Aarhus 1990, 278 s.

–: Paulus og stoikerne – eller paulinsk teologi som hellenistisk socialutopi. Religio 32, s. 21-40, Lund 1990.

–: Erfaring og åbenbaring i Siraks bog. Forum for bibelsk eksegesi 2, s. 93-122, København 1990.

–: Proclaiming the Lord's death: I Corinthians 11:17-34 and the forms of Paul's theological argument. Society of Biblical Literature Seminar Paper series 30, s. 592-617, Atlanta, Georgia 1991.

–: Panaitios fra Rhodos: Individ og samfund i hellenistisk tid. Hellenismestudier 5, s. 69-70, Århus 1991.

Fatum, Lone: Image of God and Glory of Man: Women in the Pauline Congregations. i: Image of God and Gender Models in Judaeo-Christian Tradition, Kari Elisabeth Børresen (ed), s. 81 s., Oslo, Norge 1991.

–: Sundhed er mere, end vi tror. i: Sundhed – for hvem?, Søren P. Sørensen og Henrik Raakjær Nielsen, s. 6 s., København 1991.

–: Kønnen som symbol i tekster og tradition. Teoliformation Nr.4, september, s. 6 s., København 1991.

Hallbäck, Geert: Hinsides fremtiden. Et essay om apokalyptik og gnosticisme. Fønix 3, s. 155-165, København 1991.

Hyldahl, Niels: The Maccabean Rebellion and the Question of Hellenization. i: Religion and religious Practice in the Seleucid Kingdom (Studies in Hellenistic Civilization, I), Per Bilde, Troels Engberg-Pedersen, Lise Hannestad & Jan Zahle (udg), s. 188-203, Aarhus 1990.

–: Jøderne og seleukiderne. i: Tradition og nybrud. Jødedommen i hellenistisk tid (Forum for Bibelsk Eksegesi, 2), T. Engberg-Pedersen og Niels Peter Lemche (udg), s. 65-92, København 1990.

–: Paulus og loven. Nogle bøger fra det sidste årtis Paulus-forskning. Dansk teologisk tidsskrift 53, s. 183-192, København 1991.

–: The Corinthian 'Parties' and the Corinthian Cri-

sis. *Studia Theologica* 46 (1991), s. 19-32, København 1991.

- Lemche, Niels Peter: The development of the israelite religion in the light of recent studies on the early history of Israel. i: Congress volume Leuven 1989. Supplements to *Vetus Testamentum* 43, J.A. Emerton, s. 19, Leiden 1991.
- Det gamle Testamente og historien. Om Det gamle Testamente og den historisk-kritiske forskning. *Teologisk Forum* 9, s. 4, København 1991.
- Sociology, text and religion as key factors in understanding the emergence of Israel in Canaan. *Scandinavian Journal of the old Testament* 2, s. 12, Århus 1991.
- The transformation of the israelite religion. i: Religion, Tradition and Renewal, Armin W. Geertz & Jeppe Sinding Jensen, s. 17, Århus 1991.
- Our most gracious sovereign. On the relationship between royal mythology and economic oppression in the ancient Near East. i: *Ancient Economy in Mythology: East and West*, Morris Silver, s. 27, New York 1991.
- Det gamle Israel. Det israelitiske samfund fra sammenbruddet af bronzevalderkulturen til hellenistisk tid. (4. udg.). København 1991, 240 s.
- The Canaanites and their land. The idea of Canaan in the old Testament. (*Journal for the study of the Old Testament*, supplement series 110). Sheffield 1991, 191 s.
- Müller, Mogens: Gnostikerne og Bibelen. Ptolemæus og hans brev til Flora. Indledning, oversættelse og kommentarer. København 1991, 111 s.
- Torben Christensen-bibliografi. *Dansk Teologisk Tidsskrift* 54. årg., hefte 1, s. 55-62, København 1991.
- "Have you Faith in the Son of Man?" (John 9.35). *New Testament Studies Volume* 37, Number 2, s. 291-294, Cambridge 1991.
- Om brugen af Det gamle Testamente i Det nye Testamente. En orienteringsartikel. *Præsteforeningens Blad* 41, 81. årg., s. 793-799, København 1991.
- Strange, John: *Theology and Politics in Architecture and Iconography*. *SJOT (Scandinavian Journal of the Old Testament)* 1, 1991, s. 23-44, Århus 1991.
- Jerusalems topografi i hasmonæisk tid. Akra-problemet. *Dansk Teologisk Tidsskrift* 2, s. 81-94, København 1991.

Mogens Müller

Institut for Kirkehistorie

Historie:

Institut for Kirkehistorie er opstået ved sammenlægning af Institut for dansk Kirkehistorie, indrettet 1956 i villaen Vodroffsvej 8, og Institut for Kirke- og Missionshistorie, oprettet 1967. Ved Det teologiske Fakultets indflytning i Købmagergade 44-46 i 1971 samlede de to institutter.

Forskningsvirksomhed:

Med udgangspunkt i den grundlæggende opgave at studere kirkedannelserne, deres teologi, forkyndelse og institutionelle historie i samspil med de skiftende samfundsforhold og åndelige strømninger omfatter forskningen og undervisningen ved instituttet principielt alle de fænomener, der hænger sammen med kristendommens udbredelse og vekslende udtryksformer. I tilrettelæggelsen af arbejdet lægger instituttet vægt på at fastholde, at kirkehistorie udgør et sammenhængende forløb, og lader derfor ikke en definitiv specialisering bestemme opgavernes fordeling. Ikke uden forbindelse hermed er det endvidere karakteristisk for instituttet, at det udøver sin virksomhed i samarbejde og dialog med en række humanistiske discipliner.

1. Middelalderen

1.1 En kortlægning af de tanker, der findes nedfældet om børns religiøse opdragelse, set i sammenhæng med den omfattende lægmandskatekisation i det 13.-15. århundrede og dennes metoder (Ninna Jørgensen).

1.2 Den teologiske debat i 1320'ernes og -30'ernes Oxford. Der forskes i Thomas Bradwardine's betydning for den senskolastiske forståelse af den guddommelige nåde og dens forhold til menneskelig frihed. Der sigtes imod en kortlægning af den teologiske debat, der udspandt sig i 1320'ernes og -30'ernes Oxford, og som ikke blot engagerede de fleste af tidens betydende engelske teologer, men også øvede en formativ indflydelse på diskussionerne ved Europas førende universiteter i de følgende decennier (Lauge Olaf Nielsen).

1.3 Petrus Aureolis kommentar til Peter Lombardens sentensbog. Der forskes i den franske teolog Petrus Aureoli og hans omfangsrige og betydningsfulde kommentar til Peter Lombardens klassiske værk »*Libri IV Sententiarum*«. Især retter arbejdet sig imod en afklaring af værkets komplicerede redaktionshistorie (Lauge Olaf Nielsen).

1.4 Middelalderliturgi og musikdramatik som teologisk udfordring for de liturgiske muligheder i den sekulariserede verden. Ph.D.-projekt, der med udgangs-

punkt i højmiddelalderens liturgiske dramaer og den senere verdslige musikdramatik forsøger at tolke det forhold, at kirken fra slutningen af middelalderen i høj grad udrensedes det dramatiske aspekt af liturgien. En betydningsfuld musikdramatisk form, operaen, opstår til gengæld i slutningen af det 16. århundrede i Italien på helt andre præmisser. Projektet går ud på at spore og tolke den dramatiske erfaring fra liturgien gennem operaen med henblik på dens anvendelse i en nutidig sammenhæng. I 1991 er hovedsagelig middelalderens liturgiske dramatik blevet studeret (Nils Holger Petersen).

2. *Reformationen*

2.1 Reaktioner fra monastisk hold på Luthers »Thematata de votis« og »De votis monasticis«. En mindre afhandling med udgangspunkt i et hidtil upåagtet katolsk flyveskrift (Ninna Jørgensen).

2.2 Studier i Luthers teologi og skriftudlægning (Steffen Kjeldgaard-Pedersen).

2.3 Kirkefædrene i det 15. og 16. århundrede. Udgivelse af bog med ca. 20 bidrag fra en række forskellige lande, i samarbejde med professor Alfred Schindler, Zürich (Leif Grane).

2.4 Studier over de tyske humanisters stilling i reformationens første år (Leif Grane).

2.5 Udgivelse af en bog med titlen »Den uberegnelige Luther. Essays om en arv og dens forvaltning« (Leif Grane).

3. *Det 17.-18. århundrede*

Kirke og synagoge. Holdninger i den danske kirke til jødedom og jøder i tiden 1700 til 20. århundrede. Undersøgelsen er en fortsættelse af afhandlingen med samme tema over perioden fra ca. 1100 til ca. 1690, som er afsluttet og udkommer i bogform i foråret 1992 (Martin Schwarz Lausten).

4. *Det 19.-20. århundrede*

Studier i alternative og ikke-kirkelige kristendomsformers forhold til klassisk kristendom med særligt henblik på nutidens nyreligiøsitet (Jørgen I. Jensen).

5. *Den tredje Verden*

5.1 Kirke-stat-problematikken under kolonialisme, nationalisme og afkolonisering. Med Uganda som udgangspunkt og case behandler dette projekt tiden fra ca. 1930 frem til begyndelsen af 1960'erne og analyserer specielt kirkens rolle under de store politiske og sociale forandringer, der sker i denne periode. Der er etableret et samarbejde med en række forskere med henblik på komparativt at belyse den generelle problemstilling om kristne missionærers forhold til sta-

ten. En international konference afholdes i Danmark i foråret 1992 (Holger Bernt Hansen).

5.2 Religion og udvikling. Som et led i spørgsmålet om frivillige organisationers rolle ved løsningen af udviklingsproblemer i 3. verdens lande undersøges specielt den kristne missions og kirkens arbejde. Projektet gennemføres i samarbejde med Dr. Michael Twaddle, Institute of Commonwealth Studies, University of London (Holger Bernt Hansen).

5.3 Grundtvig og den 3. verden. Arbejdet kan opdeles i to sammenhængende dele: For det første missions-tanken hos Grundtvig og i lyset heraf en vurdering af hans syn på den ikke-europæiske verden, dens folk og religioner. For det andet en kritisk vurdering af en række konkrete forsøg på at eksportere Grundtvigs folkelige ideer og specielt højskoletanken til lande i Asien og Afrika (Holger Bernt Hansen).

5.4 En undersøgelse af kristendommens indførelse hos Bachamafolket i Nordnigeria mellem 1913 og 1940 (Niels Kastfelt).

5.5 En undersøgelse af religion og stat i det moderne Nigeria (Niels Kastfelt).

5.6 Udviklingen af de protestantiske kirker i Sydetiopien. Ph.D.-projekt, hvis formål er at undersøge de protestantiske kirkers udvikling under de særlige forhold, som gør sig gældende i det sydlige Etiopien. Der fokuseres på følgende faktorer indvirkning på udviklingsforløbet: Det lokale samfund og dets kultur, den amhariske stat og kultur, Den etiopisk ortodokse Kirke og de vestlige missionsselskaber. Bl.a. undersøges det, om Den etiopisk ortodokse Kirke kan siges at have haft indvirkning på de brydninger, der har været mellem de forskellige protestantiske kirker. Projektet omfatter feltstudier i de berørte områder i Sydetiopien, arkivstudier i Canada, Finland og Norge samt et halvt års studieophold ved Program of African Studies, Northwestern University, Illinois, USA (Finn Rønn Pedersen).

6. *Dansk Salmeregistrant*

Fortsættelse af Dansk Salmeregistrant. Projektet, som gennemføres med støtte fra Kirkeministeriet, omfatter: a. Registrering af salmerne i de autoriserede danske salmebøger fra Hans Thomissøns salmebog (1569) til Den danske Salmebog (1953); b. Registrering af dansk salmedigtning siden K. L. Aastrup og Harald Vilstrup; c. Registrering og undersøgelse af salmevalg (både m.h.t. tekster og melodier) og salmebrug i Danmark i perioden 1988-1991 (Peter Balslev-Clausen, Birgitte Fabritius de Tegnagel, Steffen Kjeldgaard-Pedersen, Eva Louise Lillie, Vagner Lund).

7. Kalkmaleriregistrant

Revision af kalkmaleriregistranten. En gennemgang af Kalkmaleriregistrantens topografiske og ikonografiske indeks over danske kalkmalerier, omfattende mellem 700 og 800 kirker, med henblik på dels rettelse af fejl i dateringer og motividentifikationer, dels nyregistrering af udsmykninger, som er blevet afdækket i årene efter Kalkmaleriregistrantens oprettelse i 1965. Projektet vil blive afsluttet med fremlæggelse af dels en kronologisk fortegnelse, dels et atlas over kalkmaleri-udsmykningerne i Danmark (Eva Louise Lillie).

8. Center for Kunst og Kristendom

Instituttet er hjemsted for Center for Kunst og Kristendom ved Københavns Universitet, oprettet 1. juni 1991. Centrets forskningsområde er billedkunst, arkitektur, musik og digtning i deres indbyrdes vekselvirkning og som led i kristendommens historie. Salmeregistranten og Kalkmaleriregistranten henhører under centrets virksomhed.

Udgivervirksomhed, redaktionshverv, m.m.:

Peter Balslev-Clausen er redaktør af Hymnologiske Meddelelser; Leif Grane er hovedredaktør af »Københavns Universitet 1479-1979«, redaktør af *Acta theologica danica* og medudgiver af *Archiv für Reformationsgeschichte*; Holger Bernt Hansen er medlem af Editorial Board for African Affairs, udgivet af The Royal African Institute, London, tillige referee for tidsskriftet. Steffen Kjeldgaard-Pedersen er anmelder/medarbejder ved *Lutherjahrbuch/Lutherbibliographie*, ved *Evangelisches Kirchenlexikon* og ved *Kristeligt Dagblad*, redaktør af *Teologisk Forum* (mdl. tillæg til *Kristeligt Dagblad*); Martin Schwarz Lausten er redaktør af *Dansk Teologisk Tidsskrift* og af *Kirkehistoriske Samlinger*; Eva Louise Lillie er redaktør af *Kirkehistoriske Samlinger*, *ICO-Iconografisk Post*, *Danske Kalkmalerier* bind 7 og af »Tro og bilde i Norden i Reformasjonens århundre«.

Arbejde i kollegiale organer, bedømmelseshverv m.m.:

Peter Balslev-Clausen er formand for Grundtvig-Selskabet; Leif Grane er prodekan, har medvirket ved evaluering af tidligere DDR-professor og siddet i bedømmelsesudvalg ved universiteterne i Reykjavik, Århus og København; Holger Bernt Hansen har deltaget i bedømmelse af disputats ved Århus Universitet og er medlem af bedømmelsesudvalg ved uddeling af Ann-Kersti och Carl-Håkon Swensons pris för humanistisk og samhällsvetenskaplig forskning under Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Stockholm; Jørgen I. Jensen er medlem af Det teologiske Studienævn; Niels Kastfelt er medlem af Det teologiske Fakultetsråd og var indtil 1. maj institutbestyrer; Steffen Kjeldgaard-Pedersen er formand for Salmehistorisk Selskab og Nordisk Institut for Hymnologi, bestyrelsesformand for Center for Kunst og Kristendom

ved Københavns Universitet, medlem af Lutherforskningskongressens Continuation Committee, fakultetsrepræsentant i Præstehøjskolens Institutionsråd og har deltaget i disputatsbedømmelse ved universitetet i Oslo; Martin Schwarz Lausten har været institutbestyrer fra 1. maj, er medlem af Det teologiske Fakultetsråd og er formand for Selskabet for Danmarks Kirkehistorie; Lauge Olaf Nielsen er medlem af Det teologiske Fakultetsråd.

Rejser:

Holger Bernt Hansen har foretaget 3 studierejser til Uganda, deltaget i to konferencer i England og en i USA; Jørgen I. Jensen har foretaget studierejse til Rom; Niels Kastfelt har været på studieophold i Nigeria og i London og Oxford; Steffen Kjeldgaard-Pedersen har deltaget i konference i Tyskland; Eva Louise Lillie har deltaget i kongres i USA; Lauge Olaf Nielsen har deltaget i kongres i USA; Finn Rønn Pedersen har foretaget arkivstudier i Canada og Finland; Nils Holger Petersen har deltaget i kongresser i Østrig og USA og deltaget i ekskursion til England.

Gæsteforelæsninger:

Leif Grane har forelæst i Helsinki og Reykjavik; Holger Bernt Hansen har forelæst i St. Louis og ved Washington & Lee University i Virginia, USA, på Makerere University, Uganda, i Durham og London og ved Københavns Universitet; Steffen Kjeldgaard-Pedersen har forelæst ved Baltisk Teologikonference, København, og i Helsinki.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9.

Professorer: Leif Grane, Steffen Kjeldgaard-Pedersen. Forskningsprofessor: Holger Bernt Hansen.

Docent: Martin Schwarz Lausten.

Lektorer: Jørgen I. Jensen, Niels Kastfelt, Lauge Olaf Nielsen.

Adjunkt: Ninna Jørgensen.

Privatdocent: Knud Banning.

Ekstern lektor: Peter Balslev-Clausen.

Seniorstipendiat: Nils Holger Petersen.

Forskningsstipendiat: Finn Rønn Pedersen.

Akademisk tap-medarbejder: Eva Louise Lillie.

TAP: Antal årsværk: 1.

Ann Marie Andersen, Maria Rasmussen.

Tap-medarbejdere ved Dansk Salmeregistrant: Birgitte Fabritius de Tengnagel, Eva Louise Lillie, Vagner Lund.

Ph.D.-afhandlinger:

Der er i 1991 ikke afsluttet Ph.D.-afhandlinger ved instituttet.

Specialer:

Berthelsen, Bodil Bang: Ferdinand Ebner og hans pneumatologi.

Larsen, Arne Holst: »Her umbe so biten wir got, daz vi gotes ledic werden«. Analogi og enhed hos Meister Eckehart.

Wind, Søren: Vækkelse i Ning herred 1850-1880.

Publikationer:

Engberg-Pedersen, Troels: Proclaiming the Lord's death: I Corinthians 11:17-34 and the forms of Paul's theological argument. Society of Biblical Literature Seminar Paper series 30, s. 592-617, Atlanta, Georgia 1991.

Grane, Leif: Københavns Universitet 1479-1979, bd.I. Almindelig historie 1479-1788. i: Københavns Universitet 1479-1979, Leif Grane, s. 556, København 1991.

–: Nogle bemærkninger om kirkefædrene i begyndelsen af det 16. århundrede. Dansk Teologisk Tidsskrift 4/1990, s. 317-332, København 1990.

Hansen, Holger Bernt, Twaddle, Michael: Changing Uganda. The Dilemmas of Structural Adjustment and Revolutionary Change. London 1991, 403 s.

–: Pre-Colonial Immigrants and Colonial Servants. The Nubians in Uganda Revisited. African Affairs. The Journal of the Royal African Society Vol 90, no.361 (okt), s. 22, Oxford, UK 1991.

–: Den tredje verdens kirkehistorie: Profil og perspektiver. Teol-information Nr.4, sep., s. 10, København 1991.

–: Christian Missions and Agricultural Change: A case study from Uganda. i: The Transformation of Rural Society in the Third World, Magnus Mörner and Thommy Svensson, s. 241-62, London 1991.

Jensen, Jørgen I.: Carl Nielsen og livsanskuelsen. Musik og Forskning 16, s. 7-13, København 1991.

–: Det hymniske – et indlæg. Hymnologiske Meddelelser 1, s. 29-39, Salmehistorisk Selskab, I.f. Kirkehistorie 1991.

–: "Trylleføjten" som musik-historisk allegori. i: Trylleføjten – tekst og musik, Erik A. Nielsen og Jørgen I. Jensen, s. 100-54, København 1991.

–: Carl Nielsen. Danskeren. København 1991, 507 s.

Kastfelt, Niels: Swedish Trade with Africa. Anmeldelse af Gyorgy Novaky, Handelskompanier och kompanihandel: Svenska Afrikakompaniet 1649-1663 (Uppsala, 1990). Journal of African History vol.32, no.2, s. 341-2, Cambridge 1991.

Kjeldgaard-Pedersen, Steffen: Kryptocalvinismus. i: Evangelisches Kirchenlexikon Bd. 2, Erwin Fahlbusch m.fl., s. 1500-1501, Göttingen 1989.

–: Luther og fyrsterne. Tidehverv 64.årg., nr. 3, s. 50-56, Vejle 1990.

–: Anmeldelse af Jørgen Ertner: Peder Palladius' lutherske teologi. Akademisk Forlag, Kbh. 1988. Lutherjhrbuch 57, s. 293-94, Göttingen 1990.

–: Luthers Kommentar zum Galaterbrief 1519. Seminarbericht. Lutherjhrbuch 57, s. 247-50, Göttingen 1990.

Lausten, Martin Schwarz: De danske reformatorer og jøderne. Kristeligt Dagblads tillæg "Teologisk Forum" 7/91, s. 1-6, København 1991.

–: Stangerup, Jacob og Luther. Kristeligt Dagblads Tillæg "Teologisk Forum" 11/91, 7-8, s. 8, København 1991.

–: Danmark. Religion. i: Nationalencyklopedin, bd.4, s. 381-382 (8s), Höganäs, Sverige 1991.

–: Københavns Universitet i middelalderen (1479-1530) og Københavns Universitet 1536-1588. i: Københavns Universitet 1479-1979, bd.I, Svend Ellehøj, Leif Grane, Kai Hørby, s. 168, København 1991.

–: Kampen om Rygen (1536-1560). Kronik, Kristeligt Dagblad d.29.6. Institutpublikation 1991, 4 s.

Lillie, Louise: Hedningenes omvendelse – hovedfrisen i Hornslæt kirke. ICO – Iconographisk Post 1, s. 9-20, 1991.

–: Renæssanceudsmykningen i Grinderslev kirke. Fra Viborg Amt 1991, s. 7-27, 1991.

Nielsen, Erik A., Jensen, Jørgen: Trylleføjten – tekst og musik, dansk oversættelse med to fortolkninger. København 1991, 155 s.

Petersen, Nils Holger: Gudstjeneste som musikteater. Hymnologiske Meddelelser Nr.1, s. 54-61, København 1991.

–: Dramaet i gudstjenesten og gudstjenesten i dramaet? Fønix Nr.4, s. 203-220, København 1991.

–: Another VISITATIO SEPULCHRI from Scandinavia. The Early Drama, Art and Music Review Vol 14, no.1, s. 10-21, Kalamazoo, Michigan 1991.

Strange, John: Jerusalems topografi i hasmonæisk tid. Akra-problemet. Dansk Teologisk Tidsskrift 2, s. 81-94, København 1991.

Martin Schwarz Lausten

Institut for systematisk Teologi*Generelt:*

Instituttet har i årets løb udbygget sin synlighed, selv om vi mere føler os kaldede til at være salt end lys. Samtidig er der tale om en fortsat profilering af arbejdsindsatsen, selvom vi også stadig tror på den frugtbare forvirring som kilde til teologisk indsigt.

Udtilt har vi markeret os gennem pressen og fakultetets Teol-information foruden gennem de nedenfor anførte forskningsbidrag. Indtil fortsættes samarbejdet omkring månedlige projektseminarer og fælles læreogsprojekter. En ny gruppe er dannet om-

kring departementschef, dr.jur. Preben Espersen, der er udnævnt til adjungeret professor i kirkeret. En halv snes lærere og Ph.D.-studerende fra instituttet har deltaget i nordisk forskerkursus i Lund og/eller fælles dansk forskerkursus i Grenå som led i opbygningen af en mere systematisk forskeruddannelse i forbindelse med instituttet. Vi har en stadig strøm af internationale gæster og har i år – foruden i den almindelige rejsevirksomhed, der er nævnt nedenfor – været engageret i en 14-dages ekskursion til England, som blev ledet af Theodor Jørgensen og Hans Raun Iversen sammen med Nils Holger Petersen fra Institut for Kirkehistorie.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets undervisning og forskning omfatter følgende fag: Dogmatik med konfessionskundskab og økumenisk teologi, religionsfilosofi, etik og praktisk teologi. Et særligt udspecificeret område i instituttets forskning og undervisning er Søren Kierkegaards tænkning.

Af ressourcemæssige hensyn må undervisning og forskning følges ret nøje ad inden for instituttet. Derfor er der relativt mange mindre forskningsprojekter i gang, medens der kun arbejdes med nogle få større forskningsprojekter.

Instituttets forskning har primært et systematisk nutidigt sigte. De grundlæggende – ofte klassiske – problemstillinger inden for de enkelte fag søges perspektiveret og profileret i en nutidig sammenhæng for at afprøve, om de fremdeles er relevante eller må nyformuleres.

Følgende forskningsfelter tillægges særlig vægt:

1. Dogmatisk teologi i den interkonfessionelle dialog, herunder tredje verdens teologi. Instituttet har et internationalt kontaktnet på dette felt og rummer en særskilt afdeling for økumenisk teologi. Endvidere er instituttet i sin undervisning engageret i et engelsksproget kursus hvert andet år i danske teologiske emner, som især henvender sig til teologiske studenter fra den tredje verden.

2. Problemstillinger vedrørende subjektiviteten. Her forsøges instituttets særlige kompetence inden for forholdet mellem teologi og filosofi i perioden ca. 1780 til ca. 1850 frugtbargjort, da den nye interesse i subjektivitetsproblemet i høj grad er knyttet til arbejdet med de filosoffer og teologer, hvis tænkning der forskes i ved instituttet (Kant, Hegel, Schleiermacher, Marx, Grundtvig, Poul Martin Møller, F.C. Sibbern Kierkegaard). Bl.a. med hensyn til forståelsen af den religionspsykologiske udvikling og den sjælesørgiske samtale må der stilles forventninger til en forskningsindsats på dette område.

3. Søren Kierkegaard-forskningen. Instituttet har en

særskilt afdeling, som er center for international Kierkegaard-forskning. Ved instituttet kan Kierkegaard-forskningen især trække på den særlige kompetence, der findes inden for forskningen i teologi og filosofi i den nævnte periode. Kierkegaard-forskningen arbejder på flere niveauer, således også tekstkritisk og historisk. Der arbejdes for tiden med en ny tekstkritisk udgave af Kierkegaards produktion. Men det er en afgørende bestræbelse at placere Kierkegaard-læsningen i et aktuelt systematisk perspektiv. Kierkegaard-forskningen griber således ind over såvel etiske og religionsfilosofiske som dogmatiske forskningsområder. Den kan derfor indgå i et frugtbart samspil med anden forskning ved instituttet.

4. Flere projekter med focus på spændingen mellem en teologisk og empirisk (historisk, sociologisk og juridisk) forståelse af kirken er under udvikling. Instituttet har for de kommende fem år tilknyttet en adjungeret professor i kirkeret. Undersøgelserne samler sig om udforskningen af folkekirkens udvikling i nyere tid med særligt henblik på dens aktuelle udviklingsmuligheder. Der sigtes såvel mod oparbejdelse af en faglig platform for det nye fag praktisk teologi som mod en kritisk belysning af folkekirkens muligheder.

I de enkelte discipliner arbejdes med følgende emner:

1. Dogmatik med konfessionskundskab og økumenisk teologi

1.1 Udarbejdelse af en lærebog i dogmatik (Jens Glebe-Møller, Theodor Jørgensen og Peder Nørgaard-Højen).

1.2 En kommenteret tysksproget tre-bindsudgave af udvalgte skrifter af N. F. S. Grundtvig samt en undersøgelse af vishedsproblemet i teologi og filosofi (Theodor Jørgensen).

1.3 Studier i bibelsk dogmatik (Svend Bjerg).

1.4 En moderne forståelse af Helligånden (Jens Glebe-Møller).

1.5 Undersøgelse af økumeniske metodespørgsmål samt udarbejdelse af lærebog i symbolik – udkommer i 1992 under titlen: Kirke og bekendelse. En indføring i Den danske Folkekirkens bekendelsesskrifter (Peder Nørgaard-Højen).

1.6 Bernard Lonergan og evangelisk fundamentalteologi (Kirsten Busch-Nielsen).

2. Religionsfilosofi

2.1 Religionsfilosofiske og etiske undersøgelser over forholdet mellem kærlighed og anerkendelse, over Wolfhart Pannenberg's trinitetsteologi samt over for-

holdet mellem subjektivitet og intersubjektivitet, især i tilknytning til moderne tysk filosofi (Arne Grøn).

2.2 Undersøgelse af Søren Kierkegaards taler m.h.t., hvilken kategori talerne tilhører, samt hvordan Kierkegaard anvender sit begrebsapparat (Paul Müller).

2.3 En EDB-baseret udgave af Søren Kierkegaards »Begrebet Angest« er afsluttet; en databaseret udgave af Kierkegaards samlede produktion er under udarbejdelse i samarbejde med andre Kierkegaard-forskere (Joakim Garff).

2.4 Fr. Schlegels bevidsthedsteori (Sanne Grunnet).

3. Etik

Studier over etisk bedømmelse og etisk og ikke-etisk rationalitet samt studier i Karl Heims religionsfilosofi ud fra et logisk-analytisk videnskabssteoretisk og bevidsthedsfilosofisk synspunkt med vægten på det ikke-objektiverbares begreb (Urban Forell).

4. Praktisk teologi

4.1 En grundbog i praktisk teologi er under udarbejdelse (Eberhard Harbsmeier og Hans Raun Iversen).

4.2 Kierkegaards kommunikationsteori og dens betydning for homiletikken samt konkret og abstrakt tænkning hos Søren Kierkegaard og i den danske livsfilosofiske tradition (Eberhard Harbsmeier).

4.3 Folk og kirke i hovedstaden fra ca. 1870 (projekt-kordinator: Hans Raun Iversen): Forholdet mellem stat og kirke samt den kirkelige lovgivning 1849-1950; udviklingen i folkekirkens struktur med særligt henblik på de forvaltningsmæssige og økonomiske ændringer samt sognedelingernes praktiske betydning for det sognekirkelige liv fra ca. 1870. (Steen Skovgaard Andersen). Arbejderliv og folkekirke – en social- og kulturhistorisk undersøgelse af folkekirkens plads i københavnske arbejderfamiliers hverdagsliv og tankeverden 1870-1950 med særlig vægt på perioden før 1920 (Nynne Helge).

4.4 Afskyelighedstærskler – en sociologisk og socialpsykologisk analyse af kulturelle dissonanser (del II) (Jacques Blum).

5. Kirkerettens principielle problemer (Preben Espersen).

Udgivervirksomhed:

Følgende medarbejdere indgår i følgende redaktioner. Danish Yearbook of Philosophy (Arne Grøn), Fønix (Joakim Garff), International Kierkegaard Newsletter (Julia Watkin), Kerygma und Dogma, Tyskland

(Theodor Jørgensen), Kierkegaardiana (Joakim Garff, Arne Grøn, Eberhard Harbsmeier, Julia Watkin), Kirkens undervisning (Eberhard Harbsmeier), Kritisk Forum for Praktisk Teologi (Eberhard Harbsmeier), Lutherische Monatshefte, Hannover (Peder Nørgaard-Højten), New Athenaeum/Neues Athenaeum, U.S.A. (Theodor Jørgensen), Nordisk Missionstidsskrift (Hans Raun Iversen), Paradox (Jacques Blum), Studia Theologica (Arne Grøn, Jens Glebe-Møller), Søren Kierkegaard Selskabets Populære skrifter (Paul Müller, Julia Watkin).

Anden virksomhed:

Paul Müller er formand for Søren Kierkegaard Selskabet, Joakim Garff, Eberhard Harbsmeier, Julia Watkin er medlemmer af selskabets bestyrelse. Theodor Jørgensen er medlem af styrelsen og af forskningsudvalget i Selskab for Kirkeret samt redaktør af Gad's Mosaikserie.

Instituttets medarbejdere har foretaget studierejser, holdt gæsteforelæsninger eller deltaget i internationale møder som følger: Svend Bjerg har studeret ved Institute of Warburg, London samt forelæst ved årsmøde for Norges Religionslærerforening, Oslo. Jacques Blum har været på studierejser til New York, Göteborg og Stockholm. Urban Forell har deltaget i konference i Deutschskandinavische Gesellschaft für Religionsphilosophie i Järvenäa, Finland samt ved bedømmelse af disputats i Uppsala. Jens Glebe-Møller har gæsteforelæst ved Inter University Centre, Dubrovnik. Joakim Garff har deltaget i Editorial Committee Meeting i Montreal. Sanne Grunnet har været på studieophold ved University of Washington, Seattle, USA. Eberhard Harbsmeier har gæsteforelæst ved universiteterne i Sao Paulo og Rio de Janeiro, Brasilien. Hans Raun Iversen har gæsteforelæst ved afskedsseminar for Pontoppidan Thyssen i Århus. Theodor Jørgensen har været på studieophold i Berlin, deltaget i konference om Grundtvig og England i Durham, i årsmøde for Society for the Study of Theology, Cambridge samt gæsteforelæst i Berlin, Durham og Oslo. Paul Müller har gæsteforelæst på Umeå Universitet i marts. Kirsten Busch Nielsen har repræsenteret fakultetet ved møde om teologisk uddannelse i Oslo. Peder Nørgaard-Højten har foretaget rejser til Schweiz, Sverige og Ungarn samt gæsteforelæst i Lund. Julia Watkin har studeret ved Universitetet i Milano samt gæsteforelæst i Brussel, Antwerpen og Leuven.

Søren Kierkegaard-biblioteket har været benyttet for længere ophold af: Yiun Zhou (Kina), Winnie Ho (Kina), Alina Djakowska (Polen), Marilyn Piety (U.S.A.), Takahito Hirabayashi (Japan), Hermann Schmid (Tyskland), Stéphane Hogue (Canada), Bruce Kirmmse (U.S.A.).

Instituttet har afholdt gæsteforelæsninger ved Ernst Behler, Seattle, Per Frostin, Lund og Ramesh Katry, Nepal.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 15.

Professorer: Urban Forell, Jens Glebe-Møller, Theodor Jørgensen.

Adjungeret professor: Preben Espersen.

Lektorer: Svend Bjerg, Jacques Blum, Arne Grøn, Eberhard Harbsmeier, Hans Raun Iversen, Paul Müller, Peder Nørgaard-Højén.

Adjunkt: Joakim Garff.

Kandidatstipendiater: Sanne E. Grunnet, Kirsten Busch Nielsen, Carsten Pallesen.

Forskningsstipendiater: Steen Skovgaard Andersen, Joakim Garff, Nynne Helge.

Undervisningsassistent: Irene Larsen.

Videnskabelig medarbejder: Tove Ahlmark.

TAP: Antal årsværk: 2.

(Kontor)assistenter: Hanne Raae Andersen, Inge Grastrup, Bente Kindberg, Rita Ilsted Smith.

Assisterende leder af Afdelingen for Søren Kierkegaardforskning: Julia Watkin.

Ph.D. afhandling:

Garff, Joakim: Den søvnløse. Kierkegaard læst æstetisk/bio-grafisk (Teologisk Fakultetskontor).

Specialer:

Bach-Svendsen, Philip: Sejrr eller soning? Brydninger mellem den objektive og den klassiske forsoningslære i svensk og norsk teologi belyst ud fra udvalgte tekster af Luther.

Hansen, Asbjørn: Ratio et Fides. Fornuftens plads i Luthers teologi.

Lybecker, Bente: Kirke og gudsrige hos Jürgen Moltmann.

Melhof, Per: Mon Gud er lisså stærk som Tarzan? – Om problemer i forholdet mellem sprog og sandhed når der tales om Gud.

Nymann Eriksen, Henrik: Forsoningen hos Gustaf Aulén og Luther. Er Auléns klassiske forsoningslære luthersk?

Willer, Liselotte: Virksomhedsetik: Hvordan forholder virksomhedens etiske målsætning sig til det omkringliggende samfunds overordnede etik?

Publikationer:

Bertung, Birgit, Müller, Paul, Norlan, Fritz, Watkin, Julia: Redaktion af: Kierkegaard Inspiration. En Antologi. Søren Kirkegaard Selskabets Populære Skrifter 20. København 1991, 105 s.

Bjerg, Svend: Jeftas Datter. Præsteforeningens Blad 33, s. 7, København 1991.

–: Stedfortrædelse om Judas og Jesus, Gud og mennesket. København 1991, 169 s.

–: Kierkegaard's Story-Telling. *Studia Theologica* 45, s. 15, København 1991.

–, et al: *Kristendom*. Herning 1990, 173 s.

–, et al: *Kristendom – en lærervejledning*. Herning 1991, 32 s.

Garff, Joakim: The Eyes of Argus. The Point of View and Points of View with Respect to Kierkegaard's "Activity as an Author". i: *Kierkegaardiana* 15, Joakim Garff, Eberhard Harbsmeier, Helge Hultberg, Poul Joakim Garff, Eberhard Harbsmeier, Helge Hultberg, Poul Lübcke, s. 187+29-54, København 1991.

–: My Dear Reader! Kierkegaard Read with Restrained Affection. *Studia Theologica. Scandinavian Journal of Theology* 45, s. 127-147, København 1991.

Glebe-Møller, Jens: Københavns Universitet 1588-1620. i: *Københavns Universitets historie*, bd. I, Ellehøj/Grane, s. 26, København 1991.

–: Wittgenstein and Kierkegaard. *Kierkegaardiana* 15, s. 15, København 1991.

–: Lutheraneren Ole Borch. i: *Borchs Kollegium 1691-1991*, Borchs Kollegium, s. 33-44, København 1991.

–: Nordamerikansk teologi – Forsøg på et signalment. *Kritisk Forum for Praktisk Teologi* 46/1991, s. 10, Frederiksborg 1991.

–: Unghegelianerne og religionen. *Fønix* 4, 1991, s. 11, København 1991.

–: AIDS og den sociale kontrol. i: *AIDS – ETIK. AIDS og det gode liv*, Peter Kemp m.fl., Peter Kemp m.fl., s. 57-66, København 1990.

Grøn, Arne: Artikler til Philosophilexikon. i: *Philosophilexikon*, Herausgegeben von Anton Hügli und Poul Lübcke, s. , Reinbek bei Hamburg 1991.

–: Kærlighedens gerninger og anerkendelsens dialektik. *Dansk Teologisk Tidsskrift* 4, s. 261-270, København 1991.

–: Kierkegaard og Bultmann. – Kierkegaard som stridens æble i forholdet mellem Bultmann og Barth. i: *Kierkegaard inspiration. En Antologi*, Fritz Norlan, Paul Müller, Julia Watkin, Birgit Bertung, s. 96-105, København 1991.

–: "Christum treiben". Det gamle Testamente som homiletisk problem. *Kritisk forum for praktisk teologi* 40, s. 24-41, København 1991.

Iversen, Hans Raun: Missionæridentitet og De teologiske fakulteter og missionæruddannelsen. *Nordisk Missionstidsskrift* 2, s. 7-8 og 10-15, København 1991.

–: Forholdet mellem kirke og mission. *Teologisk Forum. Tillæg til Kristeligt Dagblad* 9, s. 6-8, København 1991.

–: Die schwächste Monopolkirche Europas. Die evangelisch-lutherische Kirche Dänemarks. *Lutherische Monatshefte* 10, s. 455-457, Hannover 1991.

–: Kirkens synlige dimension og Præsten som menighedsleder? i: *Den synlige kirke*, Hans Raun Iversen m.fl., s. 7-12 og 26-33, København 1991.

- : Hvad har danske missionærer at gøre i Tanzania? Tidsskriftet Antropologi 23, s. 123-134, København 1991.
- : Folkekirken set i København i lyset af sogneanalyserne fra 1990. Årbog for Københavns Stift 1991, s. 45-58, København 1991.
- Jørgensen, Theodor: Fremtidige linier i verdensmissionen på baggrund af San Antonio og Manila. i: Mission – dynamisk bevægelse i kirker og kulturer, Det økumeniske Fællesråd – Dansk Missionsråd, s. 10, København 1990.
- : Kan der prædikes over Det gamle Testamente? Kritisk Forum for Praktisk Teologi 40, s. 8, København 1990.
- : Texas – Manila – Danmark. Focus – på kirken og mission 2.aug., s. 10, København 1990.
- : Vad jag anser vara utvecklingsbart i Anders Nygrens teologi. Inledningar vid paneldebatt. i: Anders Nygren som teolog og filosof. Rapport från symposiet vid 100-års-dagen av hans födelse. Religio 36, Teologiska Institutionen i Lund, s. 6, Lund 1990.
- : Kirkebønnen i gudstjenesten. i: Kirkebønner, Kirkefondets gudstjenesteudvalg, s. 7, København 1990.
- : Predigt als Selbstdarstellung. i: Schleiermacher und die Wissenschaftlichen Kultur des Christentums, Günter Meckenstock in Verbindung mit Joachim Ringleben, s. 13, Berlin – New York 1991.
- : Vejen til Damaskus – set i dansk perspektiv. i: Vejen til Damaskus, Det økumeniske Fællesråd – Kirkens Raceprogram – Folkekirkens Nødhjælp, s. 5, København 1991.
- : Volk und Volkskirche bei Schleiermacher und Grundtvig. i: Um des Menschen willen. Grundtvigs geistiges Erbe als Herausforderung für Erwachsenenbildung, Schule, Kirche und soziales Leben, Paul Röhrig, s. 12, Weinheim 1991.
- Müller, Paul: Kierkegaard – en provokation. Fønix 15.årg., nr.3, oktober, s. 10s., København 1991.
- Nielsen, Kirsten Busch: Træk af Dietrich Bonhoeffers ekklesiologi. Ung Teologi 1991, s. 13-21, Oslo 1991.
- Nørgaard-Højen, Peder: Er det tilladt at begå selvmord? Kritisk Forum for Praktisk Teologi 11.årg. 1990-91, nr.44, s. 22-36, Frederiksberg 1991.
- : Sin. i: Dictionary of the Ecumenical Movement, Nicholas Lossky, José Míguez Bonino, John Pobee, Tom Stransky, Geoffrey Wainwright and Pauline Webb (ed), s. 921-924, Grand Rapids, USA 1991.
- : Glaubenskonsens und kirchliche Strukturen. Überlegungen zur Frage nach Kriterien struktureller Gestaltwerdung des consensus fidei. i: Gemeinsamer Glaube und Strukturen der Gemeinschaft. Erfahrungen – Überlegungen – Perspektiven, Harding Meyer (Hrsg), s. 94-116, Frankfurt am Main 1991.
- : Kirchen der Aufklärung nach der Aufklärung. i: Kirchen im Kontext unterschiedlicher Kulturen. Auf dem Weg ins dritte Jahrtausend, Karl Christian Felmy, Georg Kretschmar, Fairy von Lilienfeld, Trutz Rendtorff und Claus-Jürgen Roepke (Hrsg), s. 241-250, Göttingen, BRD 1991.
- : Rassismus im Land der Toleranz. In Dänemark haben es Muslime schwer. Lutherische Monatshefte 6, 30.Jahrgang, s. 246-247, Hannover ;BRD 1991.
- Pallesen, Carsten: Jagten på den tabte kontekst – Om eksternalitet og bekendelse i Luthers nadverlære. Kritisk Forum for Praktisk Teologi 45. Nadveren, s. 29, København 1991.
- Watkin, Julia: The logic of Søren Kierkegaard's Miso-gyny 1854-55. i: Kierkegaardiana 15, Poul Lübcke, Helge Hultberg, Eberhard Harbsmeier, Joakim Garff. Udg. af Søren Kierkegaard Selskabet, s. 82-92, København 1991.
- : Kierkegaard og N. E. Balle. i: Kierkegaard inspiration. En antologi. Søren Kierkegaard Selskabets Populære Skrifter 20, Birgit Bertung, Paul Müller, Fritz Norlan, Julia Watkin (red.), s. 35-46, København 1991.
- : Tidsskriftredaktion. International Kierkegaard Newsletter 1991, s. 82-95, Hellerup 1991.

Hans Raun Iversen